Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 32 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ЛЮТОГО 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 32. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 3. 1953. VOL. LXI

РІШЕННЯ АЙЗЕНГАВЕРА ЗАПОВІДАЄ НОВИЙ РОЗВИТОК В АЗІЇ

МОЖЛИВІСТЬ ДЕСАНТУ ВІЙСЬК ЧАН КАЙ-ШІ НА КИТАЙСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ ТА ПОВСТАННЯ В КИТАЮ

Вашингтон. — р Ю Чан Янг, корейський амбасадор до Злучених Держав, заявляє, що сподіваний рейд китайських національних військ на суходіл Китаю викличе повстання мільйонів китайського населення, щоб допомогти у відзисканні своєї свободи. Посол був обережний у здогадах, що можливий наказ президента Айзенгавера для звільнення американської Сьомої Фльоти від дальшого стримування китайськ. військ від виправи на суходіл, може довести до участи цих військ у боях у Кореї. „Якщо б націоналістичні війська взяли участь в боях у Кореї для ведення своєї громадянської війни, тоді китайські комуністи матимуть справжню заохоту дальше вести війну проти Кореї" твердив амбасадор.

Ці завваги висловив корейський амбасадор саме в такому часі, коли дипломатичні і військові керівники очікували формального проголошення президента Айзенгавера „зневтралізування" ролі американської Сьомої Фльоти в протоці Формози, щоб дозволити генералові Чан-Кай ші перевезти свої війська до боротьби проти комуністів на китайському суходолі.

Ген. Доґлес МекАртур, який був командувачем у Кореї, заявив в суботу, що звільнення фльоти з-під Формози „поправило б одну з найдивніших помилок звісних в військовій історії". При цій нагоді він пригадав свою думку в цій справі висловлену в промові з 5 грудня і передискутовану на зустрічі з ген. Айзенгавером 17 грудня 1952 року. Зміст розмови з Айзенгавером ніколи не був публічно оголошений, а в розмові з 5 грудня на зібранні Країового Товариства Вирібників у Ню Йорку він сказав, що „має ясну розв'язку Корейського конфлікту . . . без викликання світової війни". У теперішній заяві, яку в його імені проголосив його адьютант, сказано між ін.: ‚Наказ (президента Трумана) виданий в червні 1950 р. був основною помилкою, яка заразила усе Далекосхідне положення. Його обмеження діяльности вільних китайських військ було запевненням, що китайські комуністи зможуть створити собі захист для збереження безмежної свободи в боротьбі за Азію між комуністичними силами і силами вільного світу". Дальше ген. МекАртур пригадав, як він хотів знищити мости на ріці Ялу, але през. Труман негайно заборонив таку тактику. Цю заборону використали китайські комуністи для великих транспортів війська й воєнних матеріялів до Північної Кореї в часі, коли китайські національні війська були стримані від нападу на китайський суходіл. Тому, каже МекАртур, тепер час на зміну в воєнних плянах.

Президент приступив до акції за „поворот до Бога"

Президент Двайт Д. Айзенгавер і віцепрезидент Річард М. Ніксон приєдналися до акції Американського Леґіону, проголошеної через радіо й телевізію по цілій країні під закликом „Поворот до Бога". Програму почали в год. 1:30 в „Сентер театрі" при 49 вулиці в Ню Йорку, під час якої президент Айзенгавер виголосив своє послання, зняте наперед на стрічку у Вашинґтоні, і передане через радіо й телевізію по всіх закутинах ЗДА. У посланні президент клав головну вагу на духові цінності Америки. Віцепрезидент Ніксон підтримував таку саму думку, виголошуючи особисто промову в згаданому театрі. Луїс К. Гав, командир Американського Леґіону, закликав членів Леґіону по цілій країні підтримувати цю кампанію кожної неділі. Він звернув увагу слухачів на три пункти цієї кампанії, а саме: на правильну участь у церковних богослуженнях, на щоденну молитву і на релігійне виховання вдома.

Форд призначує три з половиною мільйони на вивчення поведінки людини

Ню Йорк. — Фордова Фундація призначила 3,500,000 на вивчення суспільного відношення й поведінки людини, створивши нову ділянку праці під головством Франка Стантона, який очолює Колумбійську Радієву Систему. Студії триватимуть шість років при співучасти 50 науковців. Вони збиратимуться щороку і творитимуть Центр Авансованої Студії в Науках Поведінки. Головне завдання такого центра це збільшення кількости науковців і вчених, які мають то діла з поведінкою людини. У дальшому вони мають вишукати шляхи для заавансованої науки в професорів і для нових родів науки й наукового матеріялу в школах.

96,000 ЖЕРТВ У ЛЮДЯХ НА „ВНУТРІШНЬОМУ ФРОНТІ" В 1952 Р.

Шікаґо.—Краєва Рада Безпеки повідомляє, що в минулому році згинуло 38,000 осіб від випадків на шляхах країни, а це вказує на зріст нещасливих випадків висотою два відсотки в порівнянні з з 1951 роком, коли то згинуло 37,700 осіб. Крім забитих в 1952 р. було ще 1,350,000 осіб покалічених в автомобілевих випадках. У самім місяці грудні 1952 року було смертельних випадків 3,670, а це становить зріст на 5% у порівнянні з жертвами в тому самому місяці 1951 р. Вартість у мастку, знищенім або ушкодженім випадками на шляхах 1952 р. обчисляють впівтора більйона долярів, а всі витрати, включаючи медичну допомогу, витрати на обезпечення і шкоди в самих автах обраховують на $3,-600,000,000.

Рада Безпеки звідомляє теж, що на цілому обширі Злучених Держав кількість жертв у людях від усіх випадків в одному тільки 1952 р. досягла висоти 96,000 тобто чотири рази тільки, що згинуло всіх американців у теперішній війні в Кореї від самого її початку. У тому часі було покалічених 9,700,000 інших осіб у всіх випадках, загалом, а витрати внаслідок них в устаткуванні, в інших мастковиx видатності праці, зменшених видатності праці, зеншених заробітках і медичних коштах досягли висоти $8,300,-000,000. У самих тільки домашніх випадках вмерло в 1952 р. 29,500, осіб, а покалічених було 500 осіб більше ніж було випадків смерти від домашніх випадків у минулому році.

Доллес запевняє, що рішуча політика може запобігти війні

У спеціяльному інтерв'ю, зафільмованому минулого тижня відомою компанією „Колумбія Бродкестінґ Систем" й насвітленому у минулу неділю через телевізію державний секретар Доллес висловив свої погляди на тактику державної політики в її закордонному відтинку. Доллес виявив своє переконання, що „рішуча і міцна закордонна політика" зменшить риск нової світової війни. Навпаки, за думкою державного секретаря, нерішуча політика може лише заохотити напасника до виступів, як це вже відбулося в Кореї. Якщоб комуністи знали рішучість союзників обороняти Корею, то вони, як припускає Доллес, не відважились би напасти на неї. Проте напад червоних на Корею здійснився, бо вони не припускали, що з боку ЗДА зустрінуть спротив своїм діям. Отож, рішуча політика й тепер може перешкодити вибухові війни, З неправильних обрахунків напасника може прийти до наступної війни. Вислови державного секретаря набирають важливости в зв'язку з його теперішньою дев'ятиденною подорожжю по Европі, в якій його супроводить директор Взаємної Безпеки Г. Стассен і під час якої мають бути висвітлені питання, зв'язані з спільною обороною країн Північно-Атлантійського Пакту.

Совєтська Росія користалась грішми „Джойнту"

Американський Об'єднаний Жидівський Розподільчий Комітет (Джойнт), що має свою централю в Ню Йорку, сповістив про свою дотеперішню діяльність, яка була спрямована на поміч жертвам погромів і війни, а не мала жадних політичних завдань. Це не перешкодило, одначе тому, що Росія обвинувачує тепер цю організацію в підривній діяльності та переслідує особи які перебували у зв'язку з нею. Підчас своєї тридцятивосьмилітньої діяльности, Джойнт витратив на добродійну діяльність 500 мільйонів долярів, помагаючи 3,-500,000 особам. З цієї суми 140 мільйонів долярів було видано в країнах поза залізною завісою. У самій Совєтській Росії, Джойнт витратив 27,500,000 долярів. Ця поміч тривала до року 1938, коли совєтська влада унеможливила контакт закордонних організацій з своїми громадянами. Почавши від 1914 року, Джойнт допоміг також жидам втікачам з Росії, число яких він обраховує на майже 700,000. Росія була дам. Пізніше до цієї заборола присилати допомогу жидам. Пізнеше до цієї забороми долучились й сателітні держави, як Польща, — в грудні 1949 року, Румунія і Болгарія, — також в 1949 р. і вже зовсім недавно — Чехословаччина.

Нові обвинувачення за участь у здирствах на водному фронті

Ню Йорк. — У минулу п'ятницю Стейтова Карна Комісія викінчила переслухання свідків у справі здирства і злочинности у пристаннях над берегами ріки Гудсон і вирішила переслати свої спостереження губернаторові стейту. Останнім свідком у цій справі був голова юнії прибережних робітників, Джозеф Райен, якому, між ін. теж закинули використування юнійних фондів для покривання особистих витрат. Окружний прокуратор дільниці Мангаттену і прокуратор Бруклина провадять свої власні слідства, а в наслідок цього спостерігачі передбачають численні обвинувачення навіть деяких загально звісних осіб за безпосередню участь або за допомогу у злочинах. З Маямі, на Флориді, наспіли вісті, що виконна рада Американської Федерації Праці, яка зібралася там на річну нараду, займеться від себе провіркою участи юнійних урядовців у цих проступках. Появилися навіть здогади, що А. Ф. П. відкличе своїй юнії чартер на дальше право організування прибережних робітників в Ню Йорку.

Почали святкування тристаріччя заснування Ню Йорку

Ню Йорк. — У неділю почалося святкування тристаріччя святкування триста-Йорку богослуженням у протестантській церкві св. Марка при Десятій вулиці й Другій евеню у приявності князя Бернгарда, що приїхав спеціяльно на ці урочистості з Голяндії. Місто Ню Йорк, засноване 2 лютого 1653 р., належало тоді Голляндії й його назвали „Новий Амстердам", а церква св. Марка це один із залишків з голляндських колоніяльних часів в Америці.

„ХРИСТИНИ" „МОЛОДОЇ ДУМКИ" НА ПРОСФОРІ ХОРУ „ДУМКА"

Ню Йорк. На традиційній Просфорі хору „Думка"', що своєю чисельністю, програмою та врочистістю перевищила цього року всі три дотеперішні, виступила вперше перед публікою „Молода Думка", створений недавно при „старій" „Думці"' хлоп'ячий хор під дириґентурою п. Р. Степаняка. Це був прекрасний вид, як перед понад п'яти десятками одягнених в смокінґах хористами „Думки" виступило ще три десятки хлопців у віці правдоподібно, до 10 років, теж у своїх уніформах: чорних штанах та білих сорочках з великими чорними кокардами під шиєю. Разом зі „старою" „Думкою" вони відспівали Леонтавича „В полі, в полі".

ша частина Просфори відбулася в двох залях Мангеттен Пляза при 4-тій вулиці і мала виїмково святочний характер, підкреслений обставиною, що вся чисельна публіка була тільки у вечірніх одягах. Перша чатина Просфори відбулася в концертовій залі і її започаткував хор „Думка" колядкою Стеценка „Добрий вечір тобі". Коротке слово виголосив д-р Б. Карпевич, вітаючи гостей та висловлюючи жаль, що багатьом довелось вернутись уже з-перед залі, бо всі білети були розпродані вже на деякий час перед імпрезою. Він теж звернув увагу на „хрищення" нового нашого культурно - громадського дорібку — „Молодої Думки". Хор „Думка", під дириґентурою п. О. Микитюка, виконав ще Нижанківського „Вселенная веселися" та „Днесь поюще" в аранжеровці О. Микитюка. Безпосередньо після того і в тій самій залі Театральна Група при співучасті реж. Йосипа Гірняка та п-ні Олімпії Добровольської вивела вертеп-скеч Миколи Понеділка, представляючи в кривому дзеркалі поодиноких наших діячів та деякі актуальні події. Після посвячення просфори одним з оо. Василіян з церкви св. Юра та після спільної трапези при столах в долішній залі, відбулася забава та товариські гутірки гостей до пізна вночі. Між приявними були чимало гостей теж з-поза Ню Йорку і навіть з віддалених околиць.

ТРАГІЧНІ НАСЛІДКИ ПОВОДІ НА ПОБЕРЕЖЖЯХ ПІВНІЧНОГО МОРЯ

Лондон. — Східнє побережжя Британії, як теж прибережні простори Бельгії, Голандії та Північної Франції навістила в суботу вночі та в неділю велика повідь з Північного моря, жертвою якої впали сотки осіб утоплених та тисячі бездомних. В повідомленнях із східного побережжя Англії говориться, що самих тільки смертних жертв поводі в людях було до 350 осіб, в тому й деяка кількість американських вояків. Повідь дослівно позмивала з берегів численні доми, а то й цілі прибережні оселі. Місцеві власті почали негайну рятункову акцію, евакуюючи загрожені місцевості. Повідь в Англії, яка постала в наслідок сильної струї та вітру, які вигнали морські води на береги, вважається за найгіршу від 1664 і 1665 рр. Загальну кількість бездомних в наслідок повіді подається на понад 50,000. Матеріяльні шкоди виносять величезні мільйони. Повідь навістила ціле побережжя від Оркніз до Довер і досягнула найбільших розмірів в районах Линколн і Норфолк. Води Північного моря залили теж великі простори Бельгії і Голандії, як теж Північної Франції. — доходячи ріками аж до Дісельдорфу в Німеччині. В Голандії, де повідь порозривала тами і дійшла в поодиноких районах до 40 миль в глиб країни, досі нараховано 138 осіб втоплених і сотні пропавших. У французькому порті Ле Авр повідь зірвала з якорів цілий ряд більших і менших кораблів, хоч загальні шкоди не є дуже серйозні. В усіх цих районах европейського континенту евакуовано тисячі осіб, при чому в рятунковій акції взяли участь американські збройні сили, якщо вони там стаціонували. Крім того, місцеві американські амбасади запропонували місцевим урядам дальшу допомогу, включно з евентуальною висилкою для рятункової акції американських вояків з Німеччини. Повідь поперервала шляхи та ін. комунікаційні получення, що ще більше утруднює рятункову акцію. В усіх цих районах проголошено „загрозливе положення", бо побоюються нового припливу хвилі, хоч вітри вже зменшилися.

132 особи втопилися з порону „Княжна Вікторія"

Донаґейді, Північна Ірляндія. — З порону „Княжна Вікторія", що його затопив сильний гураґан коло берегів Північної Ірляндії, вдалося врятувати тільки 44 особи, а 132 особи втопилися. Втопився і капітан цього порону капітан Джеймс Фергусон, який попрощав усіх, стоячи на палубі корабля. Між втопленими багато жінок і дітей. Між іншими втопився також: майор Дж. М. Сінклер, заступник прем'єра Північної Ірляндії та міністер фінансів та сер Волтер Смайлс, член англійського парляменту. Із 54 членної залоги врятувалися тільки 10 осіб. Гураґан був такий сильний (113 миль на годину), що порон затопився протягом однієї мінути. Чоловіки й члени залоги старалися допомогти жінкам і дітям, але сильний буревій не дозволив їм втриматися на воді в рятункових човках, бо хвилі були високі на 20 стіп. Влада зарядила слідство про причину цієї найбільшої в Англії, після світової війни, катастрофи на морі.

Німеччина хоче висилати втікачів до Канади

Берлін. — В неділю 1 лютого канцлер Аденауер промовляв на сільсько-господарчій виставці в Берліні. Він заявив, що кожного дня втікає до Берліну із Східної Німеччини коло 1,000 осіб, яким треба б дозволити їхати на тимчасову іміграцію до Канади, де молоді люди працювали б на фермах так довго, доки Німеччина не буде об'єднана, коли вони допомогли б її знову сколонізувати. Канцлер Аденауер говорив у цій справі вже з канадійським амбасадором, але не має від нього відповіді — „Справа німецьких втікачів — це міжнародна справа, заявив Аденауер, бо вона наслідок непорозуміння між Сходом і Заходом". Зміна адміністрації в Вашинґтоні, це на думку канц. Аденауера не нещастя для Европи, але додав, що вона могла б стати „небезпекою для Европи". Крім канц. Аденауера промовляв також через радіо посадник Берліну д-р Ройтер. Аденауер підкреслював, що Европа не сміє допустити до того, щоб здійснилася думка Сталіна, який віщував, що Европа зачне між собою воювати та себе знищить. Европа повинна довести, що пророцтво Сталіна „не здійсниться".

14 відсотків італійців серед чужонародженого населення в Америці

Вашинґтон. — Бюро Перепису оголошує, що серед білого чужинного населення в Злучених Державах найбільше є мешканців народжених в Італії, бо аж 14 відсотків. Опираючи свої цифри на переписі з 1950 р., бюро каже, що всіх чужинців в ЗДА було тоді 10,167,167, а італійців було 1,427,145, тобто кожний сьомий чужинець це італієць. Друге числом, чужинно-народжене плем'я, це канадці, яких в ЗДА находиться 994,-562. Дальше йдуть німці з 984,331 душ, а потім загально 984,844 таких, що народилися під Совєтами. Ці цифри подає пресова аґенція Юнайтед Пресс з 31 січня.

КОРОТКІ ВІСТІ

● **Холодний подих з Канади** обнизив температуру околиці Ню Йорку до 18 ступнів Фаренгайта. Не зважаючи на це, недільна погода нагадувала весну.

● **Мільйон долярів** на допомогу жидівським втікачам з-поза Залізної Заслони зібрав Джойнт Дістрібюшен Коміті у стейтах Тексас, Оклегома й Луізіяна. Це зроблено у відповідь на совєтське переслідування жидів.

● **Над містом Гюстон** пронісся буревій, що спричинив смерть п'ятьох осіб та матеріяльних втрат на 2,000,000 долярів. Місцеве забезпеченеве товариство обраховує, що 20,000 домів пошкоджені вітром і дощем.

● **Канадійські збройні сили** нараховують 1011,409 вояків. — Ці цифри проголосив домініяльний департамент оборони в Оттаві.

● **Відвикли вживати** автобусів на деяких вулицях мешканці Ню Йорку під час страйку водіїв і тому після страйку бракує подорожних. Вони навчилися їздити підземкою.

● **Англійський міністер** Антоні Іден заявив у парляменті, що сім німецьких націстів із д-ром Науманом на чолі плянували масову акцію, щоб із націстськими кличами захопити владу в Західній Німеччині.

● **Чехословаччина** зменшує харчові пайки в той спосіб, що навіть порцію цукру (його було в цій країні завжди багато!) зменшають до половини, яйця видаватимуть тільки дітям, замість масла буде марґарина, а молока вже тепер видають тільки 68.5% із тієї пайки, що обов'язує.

● **Новий комуністичний** посол-одинак в парляменті Південної Африки остерігав уряд, що коли влада не залишить своєї расової політики, то в Південній Африці може бути те, що тепер діється в англійській колонії Кенії, де мав-мав терористи насильно винищують біле населення.

● **Індійський міністер** харчування заявив, що в Індії вводять японські методи вирощування рижу (глибока орка, добір насіння та вживання штучних добрив).

ОБОРОННА ЄДНІСТЬ ЕВРОПИ — ЦІЛЬ ПОДОРОЖІ ДОЛЛЕСА

Париж. — Американський державний секретар Джан Фостер Доллес і директор Агенції Взаємної Безпеки Герольд Стассен приїхали в неділю до Парижа і вже в тому дні відбули наради, зглядно вислухали звітів цілого ряду американських політичних, господарських і військових представників, а в понеділок мали відбути наради з французьким прем'єром Рене Маєром, міністром закордонних справ Жоржом Бідо та іншими найвищими представниками французького уряду. З дотеперішніх повідомлень виходить виразно, що головною ціллю подорожі Доллеса і Стассена до Европи є не тільки особистий контакт з европейськими державними мужами та перевірка теперішнього положення, — але головно дальша акція для здійснення европейської оборонної спільноти. Президент Айзенгавер і секретар Доллес вже в своїх промовах минулого тижня натякали, — що Америка готова перевірити своє відношення до Европи, якщо та не завершить свого оборонного об'єднання так, як це передбачено в підписаному вже, але ще не ратифікованому договорі про европейську оборонну спільноту. Виступи американських державних мужів в цій справі, зокрема промова Доллеса, — були викликали серйозне занепокоєння в европейських столицях, зокрема в Парижі і Лондоні. Наче для злагідження того враження, Доллес вже в розмові після свого приїзду до столиці Франції — висловився з великим признанням про ‚творче думання', яке виявила Франція в своєму Пляні Шумана про об'єднання европейської вуґільної і стальної індустрії та в пропозиціях створення европейської армії, що „полонило уяву" американського народу. Тепер — як повідомляють з поінформованих джерел — французьким побажанням до Доллеса буде, щоб дозволити цьому „творчому думанню" розвиватися своїм порядком без будь-якого натиску із зовні. Головним предметом нарад Доллеса і Стассена в Парижі, як і в інших европейських столицях, — буде справа швидкої ратифікації договору про европейську оборонну спільноту та передбачену тим договором европейську армію з участю Німеччини. Франція, по всіх правдоподібностях, вимагатиме головно „часу" та тіснішого зв'язку Британії з тим договором. Тимчасом лондонська преса всіх напрямків висловлює досить гостру критику відносно нового напрямку в америкаській політиці щодо Европи та особисто проти Доллеса, приписуючи йому „подвійну гру" в закордонній політиці, хоч і не з'ясовуючи ближче в чому ця „подвійна гра" мала б полягати. Все це не створює надто пригожу атмосферу для дипломатичних розмов та їх кінцевого результату.

Німецький канцлер заповідає акцію в справі ратифікації договорів

Бонн. — Західно-німецький заповів, що останнє читання договору між Німеччиною та західними аліянтами в справі оборонної спільноти відбудеться найпізніше в днях між 10 і 15 березня. Загально вважається, що це повідомлення канцлера Аденауера було подумане головно як своєрідний привіт для державного секретаря Доллеса, який, після відвідин в Парижі і Лондоні, відвідав теж Бонн. Проголошуючи конкретну дату, в якій він сподіється ратифікації договору, канцлер Аденауер бажав, правдоподібно, дати Доллесові конкретний доказ того, що Німеччина зі свого боку має добру волю достосувати свою закордонну політику до американських побажань і тим самим заслуговує на американську підтримку в цій та інших справах. Зокрема передбачають, що канцлер Аденауер прохатиме за посередництвом Доллеса більшої американської допомоги в справі збільшуваної з кожним днем кількости німецьких втікачів з-поза залізної заслони, що починають становити критичну проблему для німецького уряду.

В Англії відновляють газолінові станції

Лондон. — Від початку світової війни в Англії продавали тільки один рід газоліну, і то найнижчого сорту. — Тепер відновили газалінові станції конкуренційних фірм, і в них продаватимуть знову різні сорти газоліну, по різних цінах. Фірми вишколювали робітників, щоб ті знали, як зискати покупців. Під час вишколювання висвітлювали американський фільм, який показував, як треба обслуговувати покупців. На фільмі було гасло: „Покупець — це найважливіша особа". Ці нові працівники — стараються приподобатися покупцям, бо давніше, коли газолін був тільки одного стандартного сорту, не треба було дбати про покупця, бо він не мав вибору. Але в англійському парляменті висловлювали думки, що це знесення контролі над родами газоліну може спричинити клопоти Англії.

НОВЕ НАПРУЖЕННЯ НА БАЛКАНАХ

Беоґрад, Югославія. — З югославських політичних джерел заявляють, що формування нової оборонної антанти на Балканах між Югославією, Грецією і Туреччиною викликало помітне занепокоєння між комуністичними сусідами Югославії та що Комінформ вже почав акцію, — щоб до тої антанти не допустити, зглядно, щоб від неї відстрашити Югославію. Ці заміри проявляються в дипломатичній ноті Болгарії до угославського уряду, в якій Болгарія обвинувачує Югославію в „змові" проти болгарської безпеки та видвигає низку обвинувачень проти югославської амбасади в Софії, включно із закидом „шпигунства". Югославія теж зі свого боку передала болгарському урядові ноту, в якій домагається права на збільшення персоналу югославського дипломатичного представництва в Софії, або зменшення тільки до одної особи болгарського представництва в столиці Югославії. В дипломатичних колах передбачується велику можливість повного зірвання дипломатичних стосунків між Югославією і Болгарією. Не зважаючи на цей новий розвиток, югославські політичні кола вважають, що акція в справі нової балканської оборонної антанти, зв'язаної посередньо з Північно - Атлантійським Пактом, не тільки не збільшила, але навпаки, зменшила можливість совєтського військового нападу на Югославію, зменшуючи тим самим і загрозу нової світової війни.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВМІРУЩА ІДЕЯ КРУТ

Дня 27-го січня, отже два дні перед 35-тою річницею героїчного бою під Крутами „лицарів абсурду" із Студентського Курення в обороні золотоверхої столиці України перед большевицькою навалою, в тому ж Києві відбувся з'їзд Комсомолу (Комуністичного Союзу Молоді) України, на якому секретар тої організації Г. Г. Шевель, вважав за відповідне і потрібне закликати молодь до „безпощадної боротьби" проти „буржуазних націоналістів". При цьому він накинувся на тих націоналістів страшною лайкою, називаючи їх „запроданцями" і „наймитами", цим разом вже „американських імперіялістів".

Від бою під Крутами минуло вже 35 років і скільки таких закликів до „безпощадної боротьби" проти українських націоналістів Москва та її слуги вже проголошували? Скільки разів вони вже повідомляли про „розгромлення" тих націоналістів, на те, щоб в другому реченні вже знову закликати до „безпощадної боротьби"? І скільки нових Крут від того часу в різних формах повторювалось?

Крути та ідея, яка просвічувала тоді цим лицарям-юнакам ,що своїми грудьми намагались зупинити багато разів переважаючи їхні сили навалу червоного ворога, справді безсмертна. Тридцятьп'ять років української історії після Крут це одні великі Крути. Молодь в партизанській боротьбі після першої світової війни, підпольна Спілка Української Молоді, Українська Військова Організація і Організація Українських Націоналістів, численні підпольно-революційні акти і акції, Українська Дивізія і Броди, аж до героїчної Української Повстанської Армії та безліч менших і більших нових Крут в її боротьбі по сьогоднішній день — все це та сама невміруща ідея Крут, все це ці безсмертні „лицарі абсурду", що проти надії надіються і хоч самі гинуть, їхня ідея перемагає, бо пориває все нових і нових борців за її здійснення.

Були випадки, що український загал видвигав деякі сумніви щодо молоді під Совєтами. Мовляв, большевицька школа й большевицьке виховання не могли залишитись без сліду. Але відкриття залізної заслони під час другої світової війни не тільки розвіяло ці сумніви, але показало цілком що іншого. Тепер вже й у вільному світі тисячі юнаків, які народились, виросли і виховались під совєтським режимом, але ми бачимо, що ідея Крут в них не менша і не слабша від тих ,які на ній явно виховувались. Від одного з тих юнаків ми недавно чули, як то він на своїй шкільній совєтській лавці був вирізав собі ножем знак Тризуба, за який вмірали лицарі під Крутами, хоч він сам про Крути й не чув. А учитель, викидаючи його за це із совєтської школи, не видержав, щоб з нараженням свого життя не шепнути йому на вухо поради, щоб того знаку він ніколи в житті не забував. Тепер ми бачимо, як ця підсовєтська колись молодь, яка опинилася у вільному світі, створила свої організації й в них плекає найчистішу ідею Крут: краще смерть, ніж неволя!

Сьогодні немає сили на світі ,яка могла б цю ідею перемогти. Московські володарі можуть собі закликати до „безпощадної боротьби" проти українського націоналізму, можуть називати українських патріотів зрадниками чи американськими наймитами, можуть творити собі свої комсомоли, можуть вбивати, замикати до в'язниць та висилати на каторгу українських юнаків, бо на це вони мають ще свою терористичну владу, але вони не мають жадної сили, щоб здобути душу української молоді ,щоб відвернути її від тих ідеалів, за які вмірали їхні попередники під Крутами. І в цій власне ідеї, в цій перейнятій тією ідеєю молоді майбутнє України. Ще може впасти багато жертв, ще можуть повторитись неодні Крути, але кінцевий вислід тих терпінь і того змагу може бути тільки один: вільна, незалежна і соборна Українська Держава та вільний синьо-жовтий прапор над золотоверхою столицею.

ЗА ОСНОВНУ ЧИСТКУ

Міжпартійна боротьба за владу в Вашингтоні, поставила — як мова про республіканців — на першому місці потребу чистки в самому центрі влади, піднесення етики і моралі. На те були причини. Ми були довший час свідками нельояльности, а то й зради різних урядовців, а теж і корупції. Не можна сказати, щоб демократична адміністрація замикала на це очі, але й не була дуже активна, щоб зарані ці лиха усунути. Доказом цього може бути хоч би назначення б. посадника міста Ню Йорку, О'Дваєра, амбасадором до Мехіко, як і невідкликання його навіть тоді, коли вже були прилюдні зізнання про його зв'язки з особами з півсвіту, звичайними ґенґстерами, на яких попертя він рахував у своїй політичній кар'єрі.

Нова адміністрація заповіла тепер „новий режим". Не знаємо, як далеко вона піде у своїх чистках, бо сама подія, що республіканці прийшли до влади, ще не говорить багато. Також і за республіканської влади було давніше багато скандалів. Але добре, що етику і мораль поставлено тепер у Вашингтоні на визначному місці та що постійно про це говориться. Це полегшує працю на місцях, зокрема в таких гнилих центрах, до яких треба зарахувати в першу чергу — місто Ню Йорк.

Від кількох тижнів американська преса переповнена скандалами, які ділялись в нюйоркській пристані, а які тісно зв'язані з юнією корабельних вантажників, що належить до Американської Федерації Праці. Нам неможливо те все описувати, бо треба було б заповнювати кожного дня скандалами бодай одну сторінку газети. Допити, які перевела тепер Стейтова Карна Комісія, виявили, що панами в пристані були звичайні злочинці, так як чотири браття Анастазії ,що стояли на чолі цеї банди. Робітництво тут ні при чому. Хто з робітників не мовчав, того просто вбивала „Корпорація Вбивників", яку контролювали згадані браття. Робітники відмовлялись, наприклад, вивантажувати з кораблів совєтські футра ,вартости $ 3,000,000, як Совєти почали свою нову аґресію, зневажаючи при тому ще й Америку. Але хабар в сумі $ 70,000, заплачений ґенґстерам, вирішив і ту проблему і футра були виладувані. При допомозі кримінальних типів ґенґстерська спілка контролювала юнію вантажних робітників і стягала мільйони долярів не тільки з корабельних підприємств, але й з самих робітників.

Скандал цей великий, але є ще й інші лиха, міські нетри, погані санітарні відносини. і т. п. А це все наслідки політичної корупції, яку знов зродила громадянська байдужність і легковажне ставлення загалу до громадських справ. На це вже почали звертати увагу найвизначніші представники духової еліти, єпископи тощо. Але все це вже було в Ню Йорку. Тому теж і тим разом не прийде до генеральної чистки, коли загал населення міста не приложить до цього своїх рук, головно тоді, коли доведеться вибирати провід міста.

Цілком слушно закидають теж Американській Федерації Праці, що вона займається „високою політикою", а не хоче знати, що діється в її власних юніях, а як і знає, то не робить нічого, щоб юнії позбулись ґенґстерів, що їх тероризують і використовують.

Стейтова Карна Комісія, яка вела слідство в Ню Йорку, зробила велике діло, за яке їй повинна дякувати ціла нація. Ню Йорк не є ніяким вийнятком, бо ґенґстери діють і в інших містах. Але чистка, переведена в Ню Йорку, буде заохотою для інших міст почати те саме.

М. Тирас

Американська продукція

Продукція ЗДА в 1952 р. виносила 315 більйонів долярів.

Це є найвищий щабель, якого американська продукція колинебудь досягла. В 1929, що був для господарства дуже добрим роком, ЗДА випродукували вартості 104 більйони. Перерахувавши на ціни з 1952 р. одержимо для 1929 року продукцію в сумі 172 більйонів долярів. А це означає, що протягом останніх 23 літ продукція ЗДА подвоїлася.

ЗДА найсильніший і безконкуренційний продуцент світу. Це відомо. Та всежтаки варто собі усвідомити, що населення ЗДА, яке становить тільки 1/15 людства, виробляє аж 1/4 світової продукції. Ця продукційна сила дає ЗДА величезну перевагу над Совєтами. Згідно з останньою п'ятирічкою, СССР плянує (!) на 1955 р. осягнути продукцію вартости — приблизно — 160 більйонів. Цим він наблизиться до продукції ЗДА з 1929 р.

Коли зважити, що зі своєї продукції ЗДА вивозить закордон, як от пр. у 1951 р. — 15 більйонів, а ввозить — 11 більйонів ,себто експортують властиво тільки 4 більйони, або неповних 1.5% продукції, то стане очевидним, що ця величезна продукція має збут на внутрішньому ринку.

За останніх 23 роки населення ЗДА зросло на 35 мільйонів, то є на 30%. У такому ж відношенні (30%) зросло за той час число працюючих: з 48 мільйонів у 1929 р. до 61 мільйонів у 1952 р. Виринає питання: якщо в той же сам час продукція зросла на 100%, то де дівається 70% цієї продукції?

Властиво тут існує тільки одна можливість, а саме, що люди більше заробляють і більше купують, або, як кажуть економісти: збільшилася поємність внутрішнього ринку через зріст купівної спроможности попиту.

Пересічно річний дохід на одну голову населення виносив у р. 1929 — 1.000 долярів, під час коли в р. 1952 — 1,500 долярів (узгляднивши звижку цін). Іншими словами: за 25 літ реальна платня в ЗДА зросла на 50%. Та ще важливіше є те, чий дохід зріс. Приглянувшись статистиці доходів, доведеться ствердити, що число людей, які річно заробляли понижче $ 3.000 і повище $ 8.000 зменшилося, а зате збільшилося на 62% число середньої кляси з річним доходом $ 3.000-$ 8.000. Найвиразнішого спаду дізнала найвища кляса в табелі доходів, прошарок „супербагачів", яких пайка в народному доході протягом останнього чвертьріччя стопилася наполовину. Слід зважити, що тут мова про дохід перед відтягненням податків.

Це перегрупування соціяльної структури ЗДА, що ще незакінчене має надзвичайно велике значення. Коли йде про значення цієї зміни для народного господарства, то воно лежить у розширенні ринку збуту. Це соціяльне перегрупування, разом із політикою повного затруднення, творить основу американського добробуту.

Підвищення реального доходу є вислідом і ще одного чинника: зросту продуктивности праці. Завдяки кращій фаховій підготові робітника, а передусім завдяки механізації продукційного процесу, вдалося продуктивність праці надзвичайно піднести. Сьогодні існують фабрики, в яких треба шукати за людьми. Нпр. одну велику хемічну фабрику в Тексас ,яка покриває потребу третини населення ЗДА, обслуговує тільки трьох (!) людей, що сидять собі в тепленькій кімнаті й дивляться на контрольні годинники. Вислід: У 1929 р. робітник працював 48 годин, сьогодні працює тільки 40 годин, а одначе він нині продукує на 80% більше ніж у 1929 р. Зріст реального доходу населення знаходить свій вияв у піднесенні життєвого рівня, яке можна зілюструвати дуже ефектовними прикладами. Візьмімо авта. В 1929 р. 10 авт припадало на 52 американців, в р. 1952 10 авт припадає вже на 35 американців, себто вже майже що третій американець має авто. Ще яскравіше це видно з наступного зіставлення:

	1929	1952
Домів з електирчними ледівничками	10%	80%
Домів з радієм	40%	80%
Домів з телевізією	—	40%
Зелектрифікованих фарм	10%	90%

Американське народне господарство підносячи дохід широких мас, розширяє попит на ринку, збільшує збут товарів, спричинює зріст продукції, що знову приносить кращі можливості затруднення і заробітку.

Інколи можна чути, що теперішній добробут Америка завдячує війні. Особливо комуністи люблять це повторювати в своїй пропаганді. Без сумніву, що яких 90 більйонів долярів виданих на воєнну продукцію в 1944 р. чи понад 50 більйонів долярів виданих на цю саму ціль у 1952 році не можуть залишитися без ефекту на народне господарство. Та всетаки помилково є говорити, що добробут ЗДА базується на воєнній продукції й без неї очікує ЗДА неминуча депресія.

Пригадуємо, що напередодні збросннь у зв'язку з вибухом Корейської війни в 1950 році тільки відносно мала частина американської продукції була обумовлена браками, яких спричинила друга світова війна, а з річної продукції ЗДА вартости 310 більйонів долярів тільки біля 20 більйонів долярів або менше ніж 7% видано на народну оборону і споріднені міжнародні цілі. А мимо цього населення жило в добробуті. Це був добробут без війни.

Ясно, що переставлювання мирної господарки, на воєнну, а особливо воєнної на мирну є пов'язані з низкою проблем і труднощів. Людям, що досі працювали в воєнному промислі, треба ж дати працю і заробіток. Але, як вказує наведений приклад з р. 1950 ,таке переставлення є можливе без господарської депресії. І таке переставлення буде можливим і тепер. Тим більше, що воно не буде відбуватися раптово, але поступенно. Конгресова Комісія передбачає, що після осягнення вершка зброєнь у 1953 р., видатки на зброєння будуть постепенно спадати по 5-10 більйонів долярів річно, аж до остаточного рівня, яких 35 більйонів долярів у 1956 р. Очевидно, при передумові, що в міжчасі не вибухне війна. Людей звільнених з воєнної продукції буде абсорбувати мирна економіка. Для них місце знайдеться. Сьогодні індустрія має в своїх руках чимало нових патентів, для яких не можна зачинати нового виробництва саме із-за недостач спричиненими воєнною продукцією. Згадати хочби наприклад, про кольорову телевізію, що вже давго жде на те, щоб вийти на ринок. В додатку американська економіка має ще в запасі велику потребу на публічні роботи — шляхи, автостради, школи, державні й комунальні будинки — яку обчислюють на 40-50 більйонів долярів (їх фінансують з бондів ,не з податків).

Цим не хочемо сказати, що народне господарство ЗДА є вільне від конюнктуральних коливань. Це належить до характеру свобідного динамічного господарства. Один зі спадів такого коливання ми переживали в 1949 р.

Черговий подібний спад — може легший, — економісти передбачають на 1954 р., а може вже й на другу половину 1953 р. Одначе криза таких розмірів як у 1933 р., коли то продукція впала наполовину, а на вулиці вийшло 15 мільйонів безробітних, є неправдоподібна. Американське народне господарство сьогодні стабільне й добре збалянсоване. Воно розпоряджає цілим рядом економічних стабілізаторів, якими можна протидіяти загрозі господарської кризи та схопити її заки вона набере небезпечних розмірів.

Роман Савицький

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА В АМЕРИЦІ

Виступ скрипака і композитора, проф. Романа Придаткевича в Літ. Мистецькому Клюбі в Ню Йорку (26 грудня м. р.) можна б назвати певного роду історичною подією, коли дивитися на нього, як на перший голос українсько-американського композитора, звернений до новоприбулих українських музик. Бо справді, всі українські мистці і студенти музики, прибувши тому 3-4 роки до цеї багатої, мільйонами заселеної країни, не побачили довкруги себе нічого, що могло б їх осмілити до шукання пригожого для себе ґрунту діяння. Ніхто не вийшов їм назустріч не то посередньою, чи безпосередньою допомогою ,але навіть звичайною інформацією і радою. Деякі з них, головно виконавці, осмілилися на новому, незнаному терені зразу шукати щастя на власну руку і вже при перших кроках стрінулися з розчаруванням — не сподіючися, що тут, у краю великих можливостей, аж таку рішальну ролю грає ґріш, менаджер і усталений ринок збуту тільки для „вибраного" товару. Подібні розчарування стрінули майже всіх інших музик, які в неодному випадку мусіли перейти важкі проби, щоб врешті решт улаштуватися на якійсь роботі, у великій більшості для них невідповідній. Цим, очевидно, проблему праці українських музик на терені Америки не можемо уважати розв'язаною і вона й надалі є гостро актуальною.

В таких умовинах недавній виступ проф. Р. Придаткевича ,який перебуває в Америці вже около 30 років, був для нас справді цінною подією. Правда, на якийсь рік перед тим деякі новоприбулі музики мали контакт з проф. Придаткевичом і неодну цінну інформацію від нього одержали. Але це були тільки індивідуальні, особисті випадки, яких не можна уважати чинником регулювання українсько-американської музичної проблеми в загальному. А проблема ця існує і буде існувати доти, доки українські музики і наша музика будуть підлягати в якійсь мірі впливам американського світу, і доки не виявиться, чи і в якому ступні ці впливи можуть бути позитивні. І якраз відносно цього питання, проф. Придаткевич, зясовуючи шлях свого власного творчого розвитку, виказував наші власні браки і недотягнення, та стверджував можливості позитивного впливу американського музичного світу на українську музику. Слідкуючи за думками проф. Придаткевича, нам хотілось би вникнути в справу глибше, і застановитися над тим, де саме треба нам шукати, з одної сторони своїх власних недотягнень, а з другої американських зразків, гідних наслідування. І зразу мусимо признати рацію твердженню проф. Придаткевича, що в нас передусім нема правильних критерій в оцінюванні самих себе і того, що ми робимо. Від себе додамо, що коли ці правильні критерії в поодиноких, окремих випадках існують, то вони майже безслідно губляться в морі нашого, назагал низького рівня музичного смаку і вимог. Доказів на це можна б навести дуже багато. Пригадаймо хочби, як часто на наших естрадах і сценах повний успіх у публіки має не це, що справді щось варте, а те, що з мистецтвом не має нічого спільного. Або візьмім до руки деякі українські сезонові музичні видання, які є запереченням всякої мистецької відповідальности, а проте розходяться масово, підчас коли добрі твори лежать в теках, бо нема засобів на їх видання. А в ділянці музичних критик доходить до таких курйозів, що популярного у нас, але пересічного співака називається одним з найкращих сучасних віртуозів співу, а іншого — нище пересічного, прирівнується до Каруза і т. д. і т. д.

І не був би ще великим нещастям сам факт ,що рівень нашої музичної справи є низький. Його можна все різними засобами підвищити. Коли б тільки були у нас принаймні проблиски об'єктивности в критиці і самокритиці. Цього в нас, на жаль, нема; навпаки, є тверда віра в нашу велику музикальність ,високе уміння і витончений музичний смак. Саме тут є найбільше лихо, яке паралізує кожну спробу об'єктивної інформації ,ради, дискусії, чи оцінки.

Насувається питання: чи американське музичне життя може вплинути додатньо на піднесення рівня нашого музичного думання? Відповідь мусить звучати: ні! — Чому? Бо там, де живе український загал в Америці, справжні музичні прояви цеї країни не доходять. Головні музичні центри Америки, це Ню Йорк, Филаделфія і Бостон. В них розгортається кожного сезону буйне концертове життя, з тим однак ,що в Ню Йорку воно пульсує не на давнтавні, у Филаделфії не на Френкліні, а в Бостоні — мало українців. Поза тим музика в Америці культивується ще досить обмежено в радіо, а також по університетах і каледжах. Доброї концертової акції, яка б обслуговувала околиці великих центрів, малі міста і містечка, Америка не має, бо американський ринок (менаджери) не допускає до голосу більшої скількости виконавців. Це, як говорив мені один з передових тутешніх піяністів, могло б роздрібнювати великі доходи кількох концертових потентатів, що вони мають з невеликого числа, але справді першорядних виконавців. Тому з американського концертового життя має змогу користати зовсім мінімальна скількість українців. В скобках зазначую, що тутешнє концертове життя називаємо „американським" тільки тому, що воно відбувається на терені Америки. По суті-ж майже всі кращі „американські" виконавці — це продукт Европи і продовження европейської традиції. Велика частина з них вийшла з України: Горовіц, Капель, Браіловський, Барере, Мільштайн, Цимба-

(Продовження на стор. 3)

Д. Галичин

ПОЇЗДКА ДО ЕВРОПИ

(3)

Свої міркування проф. Добрянський закінчив твердженням, що „Український Конґресовий Комітет Америки має повне довір'я в своє післанництво й тому посередництвом цієї місії захищатиме та оборонятиме, всіми відповідними засобами, успіхи своєї праці та основні інтереси всіх українських організацій на Чужині".

Проф. Добрянський ще твердив, що він дістав запевнення, що назва Американського Комітету буде змінена та що федералісти не матимуть до нього доступу, якщо в ньому будуть відповідно заступлені українські групи. Виводи проф. Добрянського були скеровані на те, щоб піддержати його думку, що українці повинні включитися в спільну акцію антибольшевицької боротьби.

В тому самому дусі представляв справу теж п. Душник, зазначаючи, що українці повинні включитися в ту спільну акцію, бо беручи в ній участь, вони зможуть успішніше боротися за свої права та за зміну тих постанов статуту, які не відповідають їхнім інтересам.

Над усіми цими твердженнями і виясненнями почалась опісля дискусія, якою проводив підписаний. На запити відповідав професор Добрянський, адв. С. Ярема та інші члени делеґації. Треба ствердити, що дискусія велася на високому рівні і продовжувалась з малою тільки перервою, під час якої зібраних гостила обідом-перекускою делеґація УКК.

Другий день нарад, в суботу 20-го грудня, почався складанням заяв від поодиноких угрупувань. Всі заяви були подібні і всі вони принципово підтримували думку про співпрацю з Американським Комітетом і евентуальне приступлення до Координаційного Центру, але тільки під умовою, що статут Центру буде цілковито змінений, та що Центр буде прочищений з проросійських імперіялістичних впливів. Були теж голоси, що з Координаційним Центром взагалі не можна і не треба говорити з уваги на його наставлення, яке навряд чи змінили б практично навіть і вимагані зміни статуту. Проте, абсолютна більшість висловилась в користь співпраці, якщо тільки будуть переведені вимагані зміни.

Наші спільні наради продовжувалися ще й третього дня, в неділю 21-го грудня, присвячені цим разом виключно обговоренню дальшого об'єднання і координації діяльности всіх українських угрупувань на еміґрації.

Реферуючи цю справу, я звернув увагу на важливість тієї проблеми, отже координації всіх українських сил, здійснення якої не тільки дуже скріпило б нашу внутрішню силу, але й поважно збільшило б наш авторитет та ефективність наших виступів назовні. Важливість цієї проблеми позначується теж увагою, яку приділив їй П'ятий Конґрес Американських Українців в Ню Йорку в липні 1952 р. В одній із своїх резолюцій цей Конґрес висловлює своє „глибоке переконання", що добро української справи вимагає „від усіх творчих українських сил, щоб вони сконсолідувалися, включаючи себе в систему єдиного політичного центру, яким є центр з Українською Національною Радою на чолі і який продовжує традицію уряду Української Народної Республіки". В цій же резолюції „Конґрес Американських Українців висловлює своє глибоке переконання, що всі українські політичні чинники виявлять найбільше доброї волі та що всякі біжучі політичні спори між окремими угрупуваннями і політичними напрямками можуть бути вирівняні демократичним способом в рямках системи Української Національної Ради ..." Ця резолюція Конґресу Американських Українців — говорив я — ухвалена одноголосно представниками всіх політичних напрямків, що можуть вважатися відповідниками всіх політичних українських течій в Европі і вона без сумніву виходила з глибокого переконання, що така консолідація потрібна і можлива. Це ми доказали практично в Америці, об'єднавшись всі без виїмку та створивши один репрезентаційний центр, яким є Український Конґресовий Комітет. Звичайно, помилявся б той, хто думав би, що між нами в Америці вже немає розбіжностей думок і поглядів на поодинокі теми. Але ці розбіжності ми полагоджуємо звичайним демократичним порядком і вже бодай не витрачуємо часу та енергії на потребу об'єднання і консолідації, обертаючи їх на обговорення суті поодиноких проблем.

Навряд чи є сьогодні в світі такий український патріот — говорив я — який не підтримував би думки про потребу нашої консолідації. Що більше, сьогодні ми свідки, що справу єдности і консолідаці вважає за першу передумову свого існування і ввесь вільний світ. Ми свідки, що навіть такі хронічні вороги, як Німеччина і Франція, між якими було три війни впродовж одного сторіччя, сьогодні простягають один одному руку та об'єднуються не тільки економічно, але й політично та навіть коштом деякого відступлення від своєї абсолютної суверенности. Отже, коли сьогодні об'єднуються одвічні вороги, щоб в той спосіб захищати себе та свої спільні інтереси, то що ж тоді говорити про нас, членів одної нації, не розділених ані кордонними стовпами, ані традиціями, ані суперечними інтересами, а тільки розбіжністю поглядів на поодинокі другорядні справи, переважно тактичні, та ще деякими партійними і особистими амбіціями.

На закінчення цих своїх виводів я вважав за відповідне додати, що Український Конґресовий Комітет Америки не думає встрявати в ці розбіжності думок европейських українців, ані теж не буде робити на них жадного натиску, щоб заставити їх до об'єднання. Він тільки висловлює, повторює і підкреслює побажання всієї американсько-української спільноти. Об'єднання чи бодай координація всіх українських сил була б в нашому розумінні, великим кроком вперед в українських визвольних змаганнях, була б великим ударом для ворогів українського визволення та серйозно скріпила б українські визвольні позиції на Рідних Землях і у вільному світі.

Після того розвинулася дуже жива дискусія, в якій забирали слово представники всіх політичних угрупувань, так тих, що є в УНРаді, як і тих, що поза нею. Всі вони піддержували думку про потребу консолідації, але представники тих угрупувань, які не належать до УНРади, твердили, що вони приступили б до неї тільки під умовою, що УНРада переорганізується, зокрема тоді, якщо вона зречеться своїх прероґатив уряду України. Представники тих груп, що є в УНРаді, рішуче відкидали таке домагання, обстоюючи, що УНРада, зрікаючись прероґатив уряду, зреклася б рівночасно тих історичних традицій, на яких вона побудована, на яких вона базує свою працю та без яких вона втратила б свою питому вагу.

Дебати продовжувалися цілий день і у їх висліді стверджено, що проблема повного об'єднання ще не дозріла, натомість всі погоджувались на координацію своїх виступів в тих рямцях, які започаткувала Президія УНРади консолідаційними нарадами в червні 1942, у висліді яких створено окрему Комісію із завданням продовжувати ці консолідаційні заходи. Супроти цього рішено, щоби ця Комісія поширилась, включаючи деякі нові особи, та продовжувала свою працю.

На закінчення дебат я подякував учасникам нарад за їх участь, висловлюючи надію, що нав'язаний при цій нагоді контакт продовжуватиметься, перетворюючись в практичну координацію праці і дій на майбутнє.

Після нарад зібрались представники всієї місцевої української преси та, обговоривши перебіг і вислід триденних нарад, погодились однодушно проголосити в цій справі спільний комунікат. В цьому комунікаті, що його підписали: Мирон Коновалець, Антін Мельник, Володимир Стахів, Михайло Воскобійник і Дмитро Штикало, сказано:

(Продовження буде).

Андрій Яковлів

НЕЗАБУТНІ ДНІ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНИ

(Уривок з моїх „Споминів").

(8)

Відступ з Києва.

Цілий день 27 січня 1918 р. (ст. ст.) большевики обстрілювали Київ з Дарниці, Слобідки та з бронепотягу. Над вечер вдалося їм перейти мости на правий беріг Дніпра, зайняти Печерськ та після тяжкого бою головний залізничий двірець. Наше військо почало у вечері з бо'м відступати по шоссе в напрямі на Святошин та далі на Житомир. З військом покинули Київ Президія й більшість членів ЦР та уряд. Сидячи в домі, біля якого увесь час падали гранати та вештались повстанці, я нічого не знав, що творилося в інших місцях Києва. На довершення всього одна гранатка, рикошетом вдарила в стіну нашого помешкання, що виходило на Володимирську вул., в наслідок чого усі шиби в п'яти вікнах розбились на дрібні шматочки. В кімнатах стало холодно й чути було все, що відбувалось на вулиці. В ночі гарматній вогонь ще збільшився, тільки гранати вже перелітали через наш дім, бо большевики почали обстрілювати Житомирське шоссе, по якому відступало наше військо.

Сумно було сидіти в нашій квартирі й ми спустились до сутерену, до гурту людей, що мешкали там. Кілька разів виходив я у двір та прислухався: чути було стрілянину з гармат та свист і клекот стрілів з великих і малих гармат. Настала довга й страшна ніч: всі чекали на прихід большевиків і про це тільки й було мови. Одні були проти большевиків, особливо жінка хорунжого С. Петлюри, яка лаяла на чім світ стоїть большевиків, а були й такі, що з радістю чекали їх приходу. Особливо гарячим сторонником був росіянин, власник маленького склепеку в сутерені, а коли я завважив, що большевики можуть забрати увесь крам з його склепика, він не вірив і твердив, що комуністи прийдуть „визволяти бідних від експлоатації буржуїв". Але сталося так, як я казав: як тільки на світанку червоні вояки підійшли до Старокиївського участку та зайняли його, то крамар радіючи відчинив свій склепик та засвітив світло. Не пройшло й години, як він з криком і плачем вбіг до нас, почав кричати та лаяти „товаришів", бо вони, увійшовши до склепу, забрали чисто все, що там було їстивного, шинку, ковбаси, сало, хліб, цукор і т. і. А жінка хорунжого почала сміятись та глузувати: „А що? братики, товариші ограбували тебе? Так тобі й треба, дурню!" Над ранок почалася завірюха, впав порядний сніг і стало ще холодніше й неприємно. Обстріл припинився, настала якась зловіща тиша. Ми вернулись до своєї квартири. Вікна на вулицю були закриті шторами, але було чути, що по вулиці проходило військо.

Дні терору і грабунку.

З приходом большевиків для населення Києва почалися страшні дні й ночі терору, вбивств, грабунків. Почувши, що большевики всюди шукають членів ЦР, я спалив свою членську посвідку й не виходив на вулицю. Через кілька днів викликали мене телефоном з Міської Управи, де я служив, як помішник Юрисконсульта, та передали наказ комісара, поставленого большевиками для догляду за чинністю міського управління, щоб негайно прибув на службу. Пощастило мені перебігти з дому до будинку міської управи на Хрещатику. Юридичний відділ негайно видав мені посвідку, що я помішник Юрисконсульта, а комісар прибив ще й червону печатку й підписав. Маючи такий документ, я вже спокійно щодня ходив на службу, виказуючись перед большевицькими агентами посвідкою їхнього комісара. Працювати тоді в Юридичному відділі заважали оповідання, про те, що сталося в ночі, кого арештували, кого вбили або пограбували і т. д. В ночі треба було мені перевіряти домову сторожу, як голові домового комітету, міняти вартових; цілу ніч чути було стрілянину в місті, потім почалися напади в цілях грабунку на установи й приватні доми, наприклад, грузини, що стерегли Софійський собор, двічі відбили напад грабіжників; двічі доконано нападу на редакцію „Нової Ради", причому напасники стріляли у двір через ворота, а домова охорона відстрелювалась із барикади, що була збудована серед двору проти воріт. При цих боях були й поранені. Військове командування червоної армії розмістилось в домах генерал-губернатора й губернатора, а Чека зайняла б. царський двірець. Там вона засідала зрана до пізної ночі, переводила допит арештованих та затриманих на вулицях. Рідко кого випускало на волю після допиту, більшість виводили в сад, там вбивали кулею в потилицю й полишали трупи на снігу, накривши голову, або те, що лишилось від голови, капелюхом, іноді клали зверху особисті документи вбитого. Про це оповідав мені молодий урядовець Юрид. відділу, якого спіймали на вулиці з посвідкою, що він — вояк Богданівського полку. Спас його товариш по Комерційній школі, що був в складі слідчих Чека та непомітно взяв у нього ту посвідку й щось сказав голові Чека.

Минали дні й ночі страшного, непевного життя, сваволя червоних збільшувалась, дисципліна серед червоного війська з кожним днем падала, почалася нестримана нічим анархія. Помножились грабунки серед білого дня магазинів, ресторанів, склепів з алькогольними напоями, готелів тощо. В м. лютому почали прибувати до Києва з фронту війни різні військові відділи, які спинялись на день-два в Києві, потім йшли далі додому. Так перейшли Київ кубанські козаки, грузини, за ними чеські дружини в австрійській уніформі, що добровільно піддалися росіянам в полон, щоб втекти від німців. Вони оголосили себе „нетральними", дістали від уряду УНР зброю й чекали можливости йти далі. Большевики не довіряли їм і старались їх довше затримати в Києві. Нарешті, почали прибувати й бойові відділи, більш дисципліновані з старшинами, та після денного або й кількачасового відпочинку походували далі за Дніпро. Це вже була ознака, що фронт війни докотився близько до Києва, у всіх виникла надія, що незабаром наступить кінець большевицької анархії. Дійсно, однієї ночі під час перевірки домової охорони всі, що були на дворі, почули десь далеко - далеко гарматний стріл, один, два. Всі насторожились та схвильовано зазначили: „Чуєте, чуєте, стріли!" „Може то наші вертаються до Києва?" Тієї ночі я не спав, все виходив з хати на двір та все прислухався до стрілів, але всюди панувала якась незвикла тиша, навіть домова охорона перестала стріляти. На другу ніч знов було чути гарматні стріли, але вже ближче, ясніше. На третій день через Київ пройшло ще більше військових відділів. За ними гналась кіннота, донські козаки, випередили піші відділи та подалися за Дніпро. Помітно було й метушню червоних комісарів. З вікна міської Управи було видно, як через Хрещатик спішно марширувала піхота. Її попереджали кінні відділи, рушили й чеські дружини, терські козаки, цілі обози з большевицькими комісарями й комісаршами та награбованим добром. Всі в паніці тікали за Дніпро, так, що до вечера Київ цілком очистився від большевиків.

ІМІҐРАЦІЯ ДО АМЕРИКИ ЗА НОВИМ ЗАКОНОМ

(Примітка: Ця стаття є четверта з серії статей про найважливіші пункти нового закону про Іміґрацію та Натуралізацію).

Поява нового закону Мак-Керрена-Вальтера про Іміґрацію та Натуралізацію, що ввійшов у силу 24 грудня 1952 року, викликала цілу бурю суперечок. Нпр., відносно тимчасового перебування в ЗДА чужинецьких моряків. Біля 300 членів команди французького пароплава „Ліберте" примушена була залишатись на ньому під час його перебування в нюйоркськім порті через нові правила, запроваджені за новим законом.

За старим іміґраційним законом, команда чужинецького пароплава, що прибув до американського порту, могла залишатись на березі протягом 29 днів, якщо вона могла дати задовольняючі відповіді на кілька трафаретних запитань. А новий закон вимагає від команди чужинецьких суден проходження такої самої процедури, що й всі взагалі чужинці, які прохають допустити їх до ЗДА.

Рішення іміґраційного урядовця безапеляційне

За новим законом іміґраційний урядовець перевіряє кожного члена команди чужинецького судна, перед тим, як дати йому дозвіл зійти на беріг. Якщо цей урядовець вирішить, що якийсь член такої команди не бажаний, його рішення є остаточне і жодні апеляції не приймаються до уваги.

Якщо член команди чужинецького судна дістає дозвіл зійти на беріг, йому дається право перебувати в Америці не довше, як 29 днів. Якщо він прострочить цей термін, він може бути оштрафований до 500 дол. або ув'язнений до шости місяців (або те й друге). Його можуть депортувати.

Іміґранти з візами мають бути перевірені

Іміґранти, що дістали візи, також перевіряються іміґраційним урядовцем по приїзді до американського порту. Але це є тільки нескладна процедура, бо фактично всіх іміґрантів уже було перевірено американськими урядовцями раніше.

Тридцять років тому існував інший порядок. Тоді чужинець, що хотів іміґрувати до ЗДА, не знав, що його чекає і які вимоги будуть йому поставлені, поки він переїде океан. І часто траплялося, що люди мали вертатись назад, не діставши дозволу на іміґрацію. Щоб облегшити людям клопоти по переселенню, від 1924 року було запоряджено новий порядок і видавання віз було доручено американським консулятам по різних країнах.

Проте, останнє слово про дозвіл на іміґрацію до ЗДА належить іміґраційному урядові ЗДА. Тому не виключена можливість випадків, що чужинця можуть завернути назад, навіть коли він прибув сюди з візою, одержаною за кордоном. Проте, це трапляється дуже рідко. Нпр., протягом 1951 року з загального числа 205.000 іміґрантів, що прибули до ЗДА, було відіслано назад менше як дві десятих відсотка.

Причини відмовлення

Головні причини недопущення іміґранта, хоч він уже й дістав візу, були: (1) Виявлено було, що він, одержуючи візу, подав неправдиві відомости про себе, або (2) зміна в стані іміґранта, яка постала після одержання візи на іміґрацію (наприклад, він захворів).

Коли іміґрант прибуває до ЗДА, його та його папери перевіряється одним чиількома іміґраційними урядовцями. Коли іміґраційний урядовець знайде, що щось не в порядку че неясно, він передає такого іміґранта спеціяльному урядовцеві, призначеному Генеральним Прокурором, який має спеціяльні інструкції і який перегляне справу наново. До затвердження нового закону такими справами відала комісія з трьох осіб.

Перегляд таких справ тримається в секреті

Перегляд таких справ тримається в секреті. Іміґрант, що його справу переслухується має право запросити тільки одну особу — родича, приятеля, чи представника. Рішення спеціяльного іміґраційного урядовця про те, чи допустити чи відкинути іміґранта, звичайно базується на наслідках такого переслухування справи.

Це рішення може бути обжаловано до Генерального Прокурора, за винятком тих випадків, коли іміґранта відкинуто, бо виявлено в нього якусь заразливу чи психічну хворобу. Тоді належить апелювати до Головного Шефа відділу Нарднього Здоров'я ЗДА. В таких випадках іміґранта посилають, звичайно, на медичну комісію, куди він може привести свого експерта-медика, як свідка.

Можна дати заставу

В деяких випадках, коли іміґранта відкинуто за якусь фізичну хибу, хоч і не заразливу та небезпечну для інших, або коли комісія знайде, що іміґрант не зможе утримувати себе і обтяжить громаду, Генеральний Прокурор може дозволити йому перебування в ЗДА, з умовою, що буде внесена спеціяльна застава. Мета такої застави — звільнити федеральний, стейтовий та муніціпальний уряди від обов'язку підтримувати матеріяльно такого іміґранта. Заставу буде повернено, коли іміґрант набуде американського громадянства, коли він виїде з ЗДА, або коли він помре.

Коли іміґрант відкинуто за його приналежність до заборонених організацій, або коли іміґраційний урядовець знайде, що перебування такої особи в ЗДА загрожує безпеці країни, такий випадок передається на розгляд Генеральному Прокуророві. В таких випадках іміґрант не має права скаржитись на тимчасову затримку його, але може сам, чи через свого представника подати в писаній формі своє пояснення Генеральному Прокуророві. Генеральний Прокурор може закликати апліканта для переслухання, або, якщо він має конфіденціональні інформації які переконують його про неможливість допущення іміґранта, він може, не оголошуючи цих інформацій, відмовити іміґрантові без дальших переслухань.

Нелегальні іміґранти

Новий іміґраційний закон коротше розправляється з людьми, що прибувають нелегально. Раніше такі випадки передавалось на розсуд Генерального Прокурора. За новим законом іміґраційному урядовцеві дається право вирішити, чи дана особа намагалась приїхати до ЗДА нелегально, і відіслати її назад. Його рішення не може бути оскаржене.

Всі чужинці, що прибувають до американських портів з іміґраційними візами і з усіма пашпортами в цілковитому порядку, після перевірки їх іміґраційним урядовцем дістають дозвіл на перебування в країні. Перевіряють їх на борту пароплава чи в аеропорті. Тепер іміґрантів не посилають до „Острова Сліз", хіба в дуже скомплікованих випадках.

Іміґраційний урядовець перевіряє новоприбулих іміґрантів на підставі візи, виповненої Службою Іміґрації та Натуралізації, після чого іміґрант стає чужинцем „законно допущеним для постійного проживання". Він має права жити в ЗДА необмежений час — хіба що він зробить якийсь злочин, за який він може бути депортований.

ПОМЕР ЧЛЕН ОСНОВНИК У. Н. С. ЮРІЙ ХИЛЯК З ОЛИФАНТУ

За звідомленням Андрія Тараса, секретаря 403 від. У. Н. С. з Олифант, помер там у п'ятницю 23 січня **Юрій Хиляк**, довголітній політичний і бизнесовий діяч в околиці Мідвелі коло Скрентону, у стейті Пенсилвенія. Місцева преса відзначує його як громадського працівника, що займав між ін. становище борджеса (посадника), радного і члена шкільної ради.

Як бизнесмен мав колись пересилкове бюро, агенцію забезпечень і гостинницю. Він був основником місцевої української катол. парафії св. Кирила й Методія і основником повітової української братської організації „Згода Братств", яка пізніше злялася з Українським Народним Союзом. Залишив по собі двох синів, Нестора й Юрія, дві дочки, Марію й Теклю, 11 внуків і три правнуки. Небіжчика похоронено в понеділок 26 січня на місцевім парафіяльнім цвинтарі.

Бл. п. Юрій Хиляк приїхав до Америки в 1885 р. 19-річним молодцем і осів у Шамокін. У 1888 р. перенісся до Олифанту і відтоді жив у цій громаді постійно, займаючися громадськими й народними справами. Він належав до членів основників Українського Народного Союзу. Мав загальну пошану й любов, бо вмів робити добро своїм співгромадянам.

Покійний народився в селі Бінчарова, повіту Грибів, на Лемківщині в Західній Україні, 30 травня 1866, отже перед смертю мав скінчених 86 років життя.

Юрій Хиляк брав участь у першій конвенції УНС в Шамокін, Па., 30 травня 1894 р., і там був обраний членом Головної Ради. На Другій конвенції, 30 травня 1895 р., в Олифанті був обраний касіром і затримав цей уряд до П'ятої конвенції, 7 червня 1897 р. Після того його ім'я не згадується в конвенційних протоколах. З приватних споминів відомо, що він був основником інших подібних українських організацій. Назагал більше уваги присвячував небіжчик місцевим церковним справам. Між іншим причинився до будови великого будинку для приміщення української парафіяльної школи. Останніми роками не було вже чутки про його громадське життя з уваги на старість. Місцева громада втратила в ньому діяльного члена-піонера.

В. Й. П.!

ВІСТІ З Н. Т. Ш.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. М. ВЕЛИЧКІВСЬКОГО

Дня 1 листопада 1952 відбулося наукове засідання Економічної Комісії НТШ, на якому керівник Комісії проф. М. Величківський виголосив доповідь на тему: **„Сільсько-господарська політика в Україні в перші роки після звільнення її від моск.-сов. окупації"**.

Згідно перепису 1939 р. все хліборобське населення України розподілялося між с.-г. угрупованнями в такому відсотковому відношенню: на колгоспи припадало 77.6%, на совхози 5.9%, на одноосібняків 6%, на інших (службовців, ремісників) 9.5%. На сьогодні земельна площа колгоспів збільшилася за рахунок зменшення одноосібних господарств. Площа ж совхозів устабілізувалася. Отже домінуючою формою с.-г. виробництва в Україні нині є колгоспи. При наміченні шляхів нашої с.-г. політики в Україні ми неодмінно примушені будемо рахуватися з опінією селян щодо колгоспів. Українське селянство було примусово затягнене до колгоспів, тож наші село ще й нині наставлене ворожо до чужої йому колгоспної системи. При розподілі на трудодні селянин одержує пересічно 2,5 кілограмів зерна за один трудодень. Урожайність на колгоспних ланах низька. Згідно з даними сов. статистики збирали з одного гектара зернових в 1938 р. 9,1 центнар, в 1939 р. 11 центнарів, цукрових буряків 160,3 в 1938 р., а лише 123,9 в 1939 р., картоплі 67.9 згл. 57,9 центнарів. На сьогодні після жахливих воєнних знищень трудно припускати, щоб урожайність була вища від щойно поданої. Тракторний парк був в часі війни знищений на 80% і дуже сумнівно, чи він сьогодні відновлений до стану 1940 року.

Машиново-тракторні станції займають в колгоспному виробництві одно з перших місць і цього не слід забувати при плянування на майбутнє. Згідно з сов. статист. даними посівна площа колгоспів обслужена МТС дорівнювала в 1937 р. 95,4%.

В 1938 р. було в Україні 81,3 тисяч тракторів, в 1939 р. 103,7 тисяч. Кількість комбайнів в 1937 р. — 15,209 штук. Після скасування колгоспної системи не буде в селян в наявності живої тяглової сили. Повне відкинення механізації с.-г. виробництва було б поворотом назад і цього не можна би схвалювати. Але можна погодити досить вдало дрібне селянське індивідуальне господарство з тракторами й комбайнами шляхом с.-г. кооперації машиново-тракторних станцій, шляхом маш.-тракт. товариств або машиново-кінських товариств.

Ліквідація колгоспної системи самими селянами видається нам певною, але нам треба думати про оформлення цієї ліквідації й про правильний перехід на індивідуальне господарювання. Парцеляція земельної площі за допомогою с.-г. кооперації при збереженню всіх досягнень механізації сільського господарства також в індивідуальному господарювання, не криє в собі загрози занепаду с.-г. виробництва.

В дальшому доповідач накреслив найважливіші програмові точки с.-г. політики в Україні в перші часи після звільнення її від окупації. В першу чергу треба буде подбати, щоб зберегти рівень с.-г. продукції в перший час бодай на тому ступні, на якому він тепер. Організовані громадські комітети займуться збереженням запасів продукції та утворять правління МТС зложене з їх працівників. Прийдеться хоча б в деякій мірі державним і громадським чинникам регулювати стихійний розбір землі. Ці ж самі чинники мусітимуть слідкувати за розробленням пляну с.-г. продукції і за обробленням та засіянням окремими господарями своїх участків землі. В переходовий період перше місце належатиме споживчій кооперативі. Державна влада мусітиме пам'ятати про допомогу населенню районів, які потерпіли від війни, з фондів районів, які менше потерпіли. Податки для селян зменшиться принаймні на половину в порівнанні з колгоспними часами. В майбутньому податки треба буде перевести на гроші. Совхози передасться до одного с.-г. відомства й вони залишаться в основному як державні хліборобські мастки. Вони будуть земельним фондом, з якого в часи аграрної реформи черпатиметься земля для наділення окремих селянських господарств. При утворенні адмін.-громадського апарату треба буде примінити принціп децентралізації. Велику вагу придільоватиметься агротехнічній і ветеринарній допомозі. В кожному районі треба буде утворити земельний відділ.

За спізненою порою дискусію над доповіддю відложено на одно з чергових засідань.

ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ НА ДІМ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

В останньому часі вплинули такі дальші жертви на Дім Української Культури: по 100 долярів: о. Василь Осташ, Обурн, Н. Й., Йосиф Волк, Тромбул, Конн., А. і М. Бусель, Колчестер, Конн. (для вшанування памяти сина Михайла); 50 дол.: Г. Шулька, Балтимор; по 25 дол.: д-р Вол. і Лідія Кассараби, Оттава, Ілл.; д-р Тома Воробець, Шовні, Оклагома, д-р Богдан Гординський, Норт Дакота, А. Гулей, Бруклин, д-р П. Гладкий, Шікаґо; 20 дол.: д-р А. Жуковський, Норт Дакота; по 10 дол.: д-р Григ. Лозинський, Шікаґо, 221 Відділ УНСоюзу, Шікаґо (надіслав Т. Шпікула), Стефанія Єрмолович, Милвіл, Н. Дж.; по 5 дол.: Матвій Політило, Геркімер, Н. Й., Філярет Лукіянович, Филаделфія, М. Лободяк, Джерзі Сити, д-р Роман Дзюбик, Шікаґо, Василь Музика, Шікаґо; 3 дол.: д-р С. Парфанович, Дітройт.

ЧЛЕНИ-ПРИХИЛЬНИКИ НТШ

В останньому часі вплатили вкладки членів-прихильників (по 25 дол.): Микола Ткачук, Шікаґо (за 1952), п. О. Сукованченко, Рочестер (1953, д-р Н. Пелехович-Гайворонська, Форест Гілс (1953), д-р Н. Пелехович-Гай- Ню Йорк (1953), І. Бассараба, Кіркланд Лейк (1953). Андрій Блащук, Дітройт, (1953).

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то пам'ятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

Українська музика в Америці

(Продовження зі стор. 2.)

ліс П'ятігорський, Малько і інші.

Отже на якій базі кристалузується музичний смак і музичне думання українського загалу в Америці? У подавляючій більшості тільки на цьому, що подає український музичний ринок: національні святкування, академії, маніфестації, концерти наших солістів і ансамблів, радієві авдиції і українські грамофонові платівки. На перший погляд здавалося б, що все в порядку. Та коли приглянемося ближче мусимо ствердити таке: На академіях, маніфестаціях і всіх національних святкуваннях чиста музична субстанція силою факту, відсунена на дальший плян, музика грає там тільки другорядну, „відпружуючу" ролю, отже не є головною темою, на якій зосереджувалася б увага слухачів. Крім цього музичний рівень тих імпрез є пересічно дуже низький. Концерти солістів і хорів не знаходять серед нашого загалу зрозуміння і тому є рідкістю, а останніми часами взагалі не відбуваються. Ясно, що професійні солісти і ансамблі мусять „нидіти" — коли не мають інспірації з боку численної ентузіястичної публіки. Це так само, як композитори, малярі і письменники не творять інтенсивно, коли нема виглядів на виконання, виставлення, чи оголошення їх праць. Українські радієві передачі не дають взагалі того, що називається музикою в доброму розумінні цього поняття. Вони послуговуються переважно українськими грамофоновими платівками, часто погано записаними, а зрештою дуже нечисленними в розумінні доброї, стилевої музики. Навіть українська „легка" музика, якої грамофонові записи останньо появилися досить чисельно, рідко є добре виконана і награна. Про платівки „староамериканського" нашого награння не приходиться й говорити. В такому положенні нема іншого виходу, як тільки основно зреформувати наше власне музичне життя у всіх його внутрішніх і зовнішніх проявах. Чи і як то можна зробити, це вже інша тема,

(Докінчення буде)

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ДО НОВОГО ПІДНЕСЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА РЕСПУБЛІКИ!"

Під таким заголовком „Радянська Україна" (з 6 січня) друкує на першій сторінці статтю, в якій говориться про „плян урожайности" в 1953 р. Редакція взиває, щоб вже тепер на початку року „зміцнити склад голів колгоспів, директорів машино - тракторних станцій, радгоспів, бригадирів виробничих і тракторних бриґад та завідуючих тваринницькими фермами", бо „підготова до наступної весняної сівби має бути розгорнута широким фронтом". Та одночасно редакція ствердждує, що „міністерства (сільського господарства, бавовництва, і радгоспів) та багато партійних, радянських і сільсько - господарських органів по - справжньому ще не займаються підготовою до весняної сівби". І автор грозить тим усім організаціям (в тому також і міністерствам), що в розпорядженні партійних організацій „є невичерпні сили і могутні засоби, для піднесення політичної і організаційної роботи на селі". Гадаємо, що поневолене населення України знає добре всі ці „сили і засоби" вже від кількадесятьох років, але насильницька влада їх „найновіше використовує" тоді, коли їй тільки цього захочеться і в той спосіб „запалює на боротьбу за одержання високих урожаїв". Та важко справді „запалити" народ на невільну працю, з якої користає чужа окупаційна влада.

„ЛЕКЦІЇ ПО ПРАЦІ Й. В. СТАЛІНА"

Такі лекції відбуваються тепер у Станиславові і вони „присвячені геніяльній праці товариша Сталіна „Економічні проблеми соціялізму в СРСР". Одна доповідь говорила про „великий вклад Сталіна в скарбницю марксизму-ленінізму", а друга мала такий довжезний заголовок „Вчення товариша Сталіна про знищення протилежности між розумовою і фізичною працею та ліквідацію відмінностей між ними". Цей цикл лекцій ще не закінчений, але ми хотіли б бачити, яке враження робили слова доповідача, коли він мусів вірити, що „не має суперечностей" (чи там протилежностей) між важкою і слабо-винагороджуваною працею голодного колгоспника і „батька" Сталіна, Берії, Молотова, або тих совєтських делеґатів до ОН в Ню Йорку, які живуть у розкішних мільйонерських віллах. Але большевики не могли б без брехні існувати ані одного дня.

„ВСЕМІРНО ПІДТРИМУВАТИ І РОЗВИВАТИ КРИТИКУ ЗНИЗУ"

„Критика знизу" — це значить під Совєтами всілякі роди доносництва. На „критиці знизу" спирається ввесь большевицький режим. „Критика знизу" — це доноси дітей на своїх батьків, учнів на своїх учителів, робітників на своїх товаришів, одним словом — це ввесь жах тієї диктатури, якою тримається ця жахлива система правління. І тому майже в кожному числі кожної совєтської газети стрічаємо окремі рубрики з цією „критикою". „Радянська Україна" (6. XII.) критикує районну газету „Вперед до комунізму", Ново-Архангельського району, за те, що ця газета хоч і друкує „критику", але „здебільшого дуже поверхову", а деколи навіть „безпредметну". А тимчасом „політичне навчання як слід не організоване, навчання в гуртках часто зривається, багато слухачів не відвідує занять. Чимало хиб є в роботі господарських організацій. В деяких колгоспах зривають створення насінних фондів". А районна газета „всього того не бачить, не орґанізує трудівників села на подолання цих хиб". Та й сам Ново - Архангельський райком партії „занедбав керівництво своїм друкованим органом". Одним словом, там немає критики, бо не „підтримують її знизу", бо люди не бавляться доносництвом.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В КАНАДІ

АДВОКАТ ТЕОДОР ҐУМЕНЮК ПРИЗНАЧЕНИЙ РАДНИКОМ КОРОЛЕВИ

В новорічній листі відзначень, першій за панування королеви Єлисавети II., генеральний правник провінції Онтеріо, Портер, відзначив серед інших широко відомого в Канаді адвоката українця Теодора Гуменюка в Торонті титулом Радника Королеви (Queen's Council).

Новий радник королеви родився 27-го листопада 1891 року в селі Поточиськах городенського повіту, в Галичині, і 17-літнім хлопцем приїхав в 1908 році до Канади. Тут закінчив середню школу і університет та працював як адвокат. Крім свого фахового зайняття він не забував і про громадську працю.

НОВЕ ПІДПРИЄМСТВО НЕСТОРА РЖЕПЕЦЬКОГО

Молодий українець Нестор Ржепецький у Вінніпеґу напевно належить до найбільше підприємчивих українських бизнесменів у Канаді. Це один із нечисленних українських імігрантів, що прибувши в цю країну по минулій світовій війні, не тільки дають собі раду, але й дають великий вклад у розбудову канадійської промисловости, торгівлі і культури.

Свій діловий хист виявив Ржепецький, коли зорганізував спілку з обмеженою порукою „Нешонал Ресторанс", яка має сьогодні ресторани і дві крамниці (м'ясні і ґросерії) у Вінніпеґу. Поставив він цю спілку на такі сильні основи, що незважаючи на різні зміни адміністраційного персоналу та управи, вона досі успішно розвивається.

Зусиллями п. Ржепецького українці Вінніпеґу і провінції Манітоби завдячують впровадження солідних під мистецьким оглядом українських реґулярних передач із місцевих радіо-станцій.

Недавно п. Ржепецький набув кілька-акровий хутір у дільниці Ст. Джеймсє, із теплярнею квітів. Він збудував ще одну теплярню з розсадниками й заложив у північній дільниці Вінніпеґу, при вулиці Мейн, крамницю квітів (флавер шап), що її назвав „Лотос Ґарденс" від імени свойого хутора. Він їздив аж до Флориди, де нав'язав контакт із різними доставцями і продуцентами підтропічних і тропічних квітів.

ЛІТЕРАТУРНО - МИСТЕЦЬКИЙ ВЕЧІР — ПРИСВЯЧЕНИЙ ТВОРЧОСТІ О. ЛЯТУРИНСЬКОЇ

Заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Торонті, улаштовано було при кінці грудня Літературно - Мистецький Вечір. Цей вечір присвячено сучасній найвидатнішій поетці Оксані Лятуринській.

Організатори цього Вечора бажали запізнати наше громадянство з видатною поеткою, що дуже заслужилася для нашої культури, а попри те думали пристарати фонди для видання її творів. Публіки не було так багато, якби воно повинно бути. Але прийшли ті, що постійно інтересуються нашим культурним життям. Тому і настрій був інший, як на всіх подібних імпрезах. Настрій сконцентрування і уваги. Почувалося зв'язок поміж виконавцями програми і публікою. По короткому вступному слові письменника Уласа Самчука, був реферат ред. Б. Гошовського. Ця доповідь дала присутнім виразний образ найвидатнішої сучасної поетки, змальовуючи її життя як людини і як творця в літературі, малярстві і скульптурі.

Пізніше відбулася мистецька частина з рецитаціями творів авторки, співами та виступом Христі Колесси-Ґерич. Другу частину творила прем'єра танку „Плач Ярославни" в постановці Оленки Ґердан - Заклинської.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то пам'ятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

Американці рятують пам'ятки старовізантійського мистецтва

До Вашинґтону повернувся з своєї останньої поїздки до Істамбулу в теперішній Туреччині (колись це місто звалося Константинополь або Царгород), проф. Пол Андервуд, що керував там археологічними працями для Візантійського Інституту. Проф. Андервуд поінформував про висліди трьохрічних праць археологічної комісії. Точні результати праці, зокрема цікаві кольорові фільми будуть представлені в справозданні дослідній бібліотеці Гарварда в Джорджтавні, при якій проф. Андервуд працює, як знавецьк візантійського мистецтва й історії. Праця приватної американської місії в Істамбулі виявила безцінні мозаїки та фрески візантійської старовини, що походять з 9 та 14 століття. Мозаїки й малювання знаходились під пізнішим замальованням і тинком й відкриття їх вимагало обережного й коштовного усування пізніших наверствовань. Зокрема цінні висліди дали праці в Святій Софії, що була релігійним центром східнього християнства до 1453 року, себто до часу завоювання Візантії магометанами. У цій старовинній будівлі, що є Ватиканом Сходу, праці продовжувались біля двадцяти років й наближаються вже до кінця. Загальне зацікавлення працями й поштовх до них дали відкриття стінного фрескового малярства в бувшій манастирській церкві Каріє Джамі. Потім виявилось, що ці фрески пов'язані з могутнім давнішим мистецтвом, що провадить до великої скарбниці прадавньої християнської культури — Святої Софії. Турки, завоювавши Константинополь, перетворили Софію у магометанську святиню, покривши християнські мозаїки тинком й орнаментами. Проте, коли в 1924 році на чолі Туреччини став Кемаль Паша, він, щоб уникнути постійних непорозумінь між магометанами й християнами, перемінив святиню в державний музей й дозволив ученим, зокрема представникам американського Візантійського Інституту провадити досліди й відновлювати давні пам'ятники мистецтва.

Перешкоди в об'єднанні Карібських островів

З Трінідаду наспіли відомості про перешкоди в здійсненні пляну британійського уряду щодо об'єднання різних частин так зв. Карібських колоній. З огляду на відмінності в управлінні й устрої між окремими частинами Карібів, уряд плянує усі частини т. зв. Західньої Індії получити тісніше в спільному управлінні, що його б очолив генеральний губернатор та об'єднали однакові митні приписи. Запроєктована Федерація малаб охопити такі володіння британійської корони, як Джемейка, Британійський Гондурас, Британійська Ґвіяна, Ліверд, Острови Віндворд, Трінідад і Тобаґо. Це переважно острови, положені в Карібському морі, лише Британійська Ґвіяна лежить у Південній Америці і граничить з Венесуелею та Бразилією, а Британійський Гондурас — в Центральній Америці біля Ґватемалі. Британійський уряд відбував вже наради з представниками Карібських колоній, при чому виявилась незгода окремих складових частин Карібів на справу об'єднання. Зокрема населення острова Трінідад висловлює побоювання, що знесення митних обмежень підірве їхній економічний добробут. Досі цей острів, — це єдина економічно квітуча частина Карбів, яка не потребувала допомоги з метрополії. Британійська Ґвіяна, населення якої у більшості відрізняється своїм походженням від населення інших частин Карбів, не бажає знесення обмежень в пересуванні населення, щоб не змішатися з населенням інших частин колоній. Проте спротив окремих частин не зможе перешкодити об'єднанню тієї частини британійських володінь, які ніколи не зможуть осягнути необхідного життєвого рівня без тісної економічної і адміністративної співпраці. До цього особливо схиляються більш занедбані частини Карбів.

● Закликає всі віровизнання — отже католиків, протестантів і жидів до об'єднання для поборювання проступків і неморальности в місті Ню Йорку — Дост. Горес А. Донеґан, єпископ Протестантської Єпископальної Церкви при катедрі св. Йоана. Таким способом він надіється довести до попрати громадського й політичного життя в великому місті.

Ділимося сумною вісткою, що дня 30. січня 1953, проживши 82 роки, після важкої недуги померла

бл. п. МАРІЯ ГОРБАЧЕВСЬКА

вдова по парохові Слободи Золотої, повіт Бережани.

ПАНАХИДА буде відправлена у вівторок 3. лютого б.р., о годині 8 ввечорі в каплиці похоронного заведення П. Яреми при 7 вулиці.

Винос тіла до церкви О.О. Василіян при 7 вулиці відбудеться в середу 4. лютого, о годині 9:30 рано.

РОДИНА

ГОЛОВНА УПРАВА БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ І. УД УНА в ЗДА

подає до відома всіх вояків, знайомих та друзів, що В НЕДІЛЮ, 8. ЛЮТОГО 1953, о 12:00 год. дня після Богослуження, в Церкві св. Юрія при 7 вул. в Ню Йорку, — буде відправлена

ПАНАХИДА

за спокій душі

Рад. сот. о. Емануїла КОРДУБИ

Кол. польового Духовника 1. УД, останньо пароха укр. католицької громади в м. Манчестер, в Англії.

ПІВДЕННА КОРЕЯ МОЖЕ ВИСТАВИТИ 8 ДИВІЗІЙ

Вашинґтон. — Південнокорейський генерал Чанґ Кук, що прибув до ЗДА на короткий час, щоб приглянутися військовому навчанню в Америці, заявив, що Корея ще спроможна виставити 8 дивізій, якщо це знайде прихильний відгук і поміч в озброєнні з боку ЗДА. Це твердження корейського генерала збігається з поглядом ген. Дж. Фліта команданта наземних сил Об'єднаних Націй в Кореї, які, як твердить генерал Фліт, „не зустріли підтримки" у Вашинґтоні.

ТАРЗАН, ч. 3,001. Здобуття входу.

Великий двосічний меч, що його червоне від крови лезо тьм'яно відбивало світло стінних смолоскипів, — в руках Тарзана свистів у повітрі, заточуючи нищівні кола.

Просто крізь живу стіну корліян мавполюдина пробила шлях до дверей до залі Пан-Аглюка.

Коли зломано спротив коріян, Тарзан і його компаньйони поспішили до дверей залі жертви.